

KUSTBON

== Tidning för svenskarna i Estland ==

Årg. II.

Onsdagen den 5 november 1919.

№ 26.

Redaktionens adress: Reval, Riddaregatan 3.

Modersmalet.

Modersspråk, du trädens sus,
städse nytt och oändligt,
annat i morgon- och aftonljus
men dock ett och beständigt!
Tusende bladen från topp och till fot
kan till en kör du kalla,
låta dem känna, att samma rot
fostrar och närer dem alla.

Folkets levande andedräkt,
het av hopp och av strider,
arvked, bindande släkt vid släkt
ända mot bortersta tider!
Alla stora hjärtan i dig
klappa, än när de domnat.
Lyssna: och ekot mångdubblar sig
ändlöst från tider, som somnat.

Guldtråd, på vilken vi våra liv
tråda med skiftande dagar,
ring, som fäster oss vän och viv,
folk för stjärnor och lagar!
Högsta tankar, dyraste namn,
drömmen, skimrande skärast, —
modersspråk, du bär i din famn
allt oss i världen är kärast.

O. Levertin.

Våra skolböcker.

För många torde nog skolböckernas pris förefalla mycket höga, ja, t. o. m. omöjliga att betala. För 3 och 4 skolårets barn kosta böckerna över 30 mk. En jämförelsevis hög summa. För jordägare torde priset dock ej vara högt om man betänker, att en tunna potatis t. ex. kostar 60 mk., 1 pud råg billigast 60 mk. För 1/2 tunna potatis eller 1/2 pud råg var icke ens i „gamla goda tiden“ möjligt köpa alla behövlige läroböckerna. Så jordägare och alla personer med fast inkomst ha ingen orsak klaga. Men för obesuttne blir läroboksfrågan svår nog. På Ormsö skolråds sammanträde den 29 okt. beslöts anordna auktioner i byarna för att hjälpa fattigare föräldrar vid anskaffandet av böcker och även skodon och annat plagg.

I största tacksamhetsskuld stå vi till vår landsman skriftställare Jakob Blee i Stockholm, vilken inköpt böckerna. Deras boklädsvärde är 1600 kronor men lyckades herr Blee utverka prisnedsättning till 1200 kronor. Själva hava vi betalat endast 500 kr., över 700 kronor har herr Blee lovat anskaffa så gott han kan. Utan hans hjälp hade det blivit oss en omöjlighet få läroböcker för våra skolbarn. För estnisk valuta kan ingenting fås i utlandet. Må det vara herr Blee ett kärt medvetande, att han gjort det möjligt för oss komma ett steg längre med vår skolbildning. Ty göra bara 500 kronor plus frakter böckerna så pass dyra, vad skulle de kostat, om vi fått betala hela priset 1600 kronor på en gång!

Joel Nyman.

Svenska Estland.

Uppropp.

Som vi redan tidigare meddelat våra läsare, har Kristjan Nyman i Klottorg (Nömküll) genom eldsvåda förlorat nästan allt sitt förråd för året. Han står där med hustru och barn på bar backe utan hem och allt.

På en teafton i Reval var det en liten överläggning om, vad som kunde göras för att bistå den nödlidande som på sin ort ivrat för vår svenska sak, och ansågo alla, att sammanskott borde göras. En liten början har gjorts i Reval, där man på ett litet möte insamlade över hundra mark.

Med dessa rader vilja vi bedja våra vänner bistå den hjälpbehövande.

Alla möjliga gåvor, även religjosa böcker mottagas tacksamt.

Sv. Folkförbundet och „Svenska Odlingens Vänner“ tar emot gåvorna i Reval. På landsbygden kunna de direkt översändas till Kristjan Nyman själv, sedan någon i varje by samlat ihop sådana.

Glöm ej den stackar nödlidane brodern!

Sv. Folkförb. och S. O. V.

Politiska nyheter.

Ställningen på våra och ryska nordvästra arméns fronter.

I Petersburg-riktningen fortsätts krigsoperationerna i och för stadens erövring. Fienden har under tiden skaffat nya syrkor och försöker förhindra vår framfart. Även Petersburgs kommunister äro alla mobiliserade och ha också på vissa ställen lyckats försvara sig samt

Brev till „Kustbon“.

Ännu något om hemslöjd.

Av C. M. Berg.

Vi ha redan ett par gånger i vår tidning skrivit om hemslöjd, men emedan ämnet såsom sådant är mycket viktigt och vi på allt sätt borde uppmuntra den gamla allmogekonsten, som glädjande nog ändå några intressera sig för, vilja vi ej underlåta att införa nedanstående ehuru — med hänsyn till det knappa utrymmet — i förkortad form:

Till följd av det långvariga kriget har all industri i brist på arbetskraft och material gått tillbaka. Även arbetslusten har avtagit bland befolkningen, och det har gjort, att alla våra lager blivit så gott som uttömda. Icke minst därför borde just nu hemslöjden komma till heders. Alla våra landsmän, som det kunna, borde var och en ha en liten verkstad i sin våning.

Esterna ha börjat gå före oss icke blott i bildning utan även vad slöjd beträffar. De ha börjat förfärdiga allt möjligt. Den ene söker överträffa den andra i både varans starkhet och dess vackra utseende. Folket har i brist på annat varit tvunget att söka sig sådana biförtjänster, och att mycket i slöjdväg blivit gjort under senare tider, kan en bli övertygad om, om en tittar in i en del butiker.

Våra svenskar ha icke brist på skog. Med god vilja skulle icke så litet kunna göras och även kunna förtjänas. Icke blott „grötslev“ utan

även fina möbel kunna hemma göras. Gör prov med leksaker! Därav har du nytta och nöje. Våra sjömän veta nog berätta, hur långt man kommit i utlandet och vilka fina träutskärningar utföras t. ex. i soluppgångensland Japan.

Man kan ej annat än avundas våra grannar, som genom slöjd förtjäna så mycket, något som våra svenskar dock lika gott skulle kunna göra. Det behövs bara god vilja och företagsamhet.

— Våra svenskar borde även söka komma mera framåt i handel. Vi ha lika stor rättighet därtill som judar och andra nationer. Kunna vi icke bli köpmän, mindre handelsmän kunna vi ändå vara. Ty under denna dyrtid tyckas alla nationer ha slått sig på handel, och alla äro s. k. spekulanter. Vi få icke bliva efter och icke försumma något, som förbättrar vår ställning. Utan medel är det också svårt att komma framåt i bildning.

Undertecknad intresserar sig för slöjd och handel samt för vårt folk i allmänhet. Min vän! Stig in i min affär! Om icke annat kan göras, så kunna ändå goda råd hållas och alla dina slöjdalster skulle kanske kunna köpas, såsom t. ex. en träslev en barnssnöspade vackra leksaker av trä m. m.

C. M. Berg,

Stora Dorpatsgatan 8,
Reval.

**Nästa nummer av „Kustbon“ utkommer
□ efter två veckor den 19 november. □**

ha t. o. m. ställvis övergått till anfall. Bolsjevikerna ha tvingat de vita härarna att lämna både Krasnoje Seloo och Pavlovsk. De vita äro uppställda norrom Gatschina på linjen av byarna Djatlitsa, Kipen, Skvoritsy, Pudosti, Kajesi, Vereva, Podomäki och stationen Vladimirska. Ställningen vid Krasnaja Gorka är såsom förut.

I Luga riktningen är ställningen likaledes oförändrad. Här har verksamheten huvudsakligen bestått i spanarsammanstötningar samt gevärseldväxling. I Pleskau-Oudova-riktningen är dock verksamheten något livligare. Fienden har här t. o. m. erövrat några byar.

Mellan insjöarna Pleskau och Luban har fienden den gångna veckan varit verksam. Han befäster sig vid Pleskau med en andra skyddslinje och söker sprida ströskrifter och upprop bland våra trupper.

I Pytalov-riktningen har däremot verksamheten under de sista dagarna varit mera livlig. Här ha lettiska partisaner trängt fram till Petersburg-Warschau järnvägen och avskurit densamma och på Pytalov-Marienhausens järnväg ha våra trupper hunnit fram till Marienhausens gods och köping samt intagit dessa ställen.

Överhuvudtaget är ställningen på våra fronter såsom förut säker.

Ormsö

En ung man från Ormsö anhåller om plats för följande:

„Vår svenska ö, av gamla dar
Ditt namn här klingar än.
Vårt svenska språk vi heligt har
I mulen som i solljus dar.
Hur öden växla, stå vi här
Stolta och trogna i allt som ädelt är,
Att bevara fädrens kämpars ära
Och själva namnet „svensk“ med heder bära.

Nog har den kampen varit hård,
Av våra fäder buren.
De plågats här på stenig mark,
Fått smaka agnars bröd med bark
Förr än de egen torva vunnit.
Ja, troget i vårt unga bröst vi gömma deras minne
Och bidande med modig tröst
Att engång än vi frihet vunnit!

En förpost är vår lilla ö
Vid Estlands västra kust
Den liksom sträcker ut sin hand
Att knyta fastare de band
Med moderland et Svea
Och ropar i förskingringen:
O, hör oss, Svea, stå oss bi!
Vi vilja Svenskar alltid bli!“

A. Häggblom.

Förordning för de nationella skolorna.

(Fortsättning från föreg. nr.)

§. 9. Den nationella centralskolstyrelsens sammansättning:

- a) en representant från varje nationell skolkommission;
- b) två representanter för lärareorganisationerna;
- c) av en av de i punkterna a) och b) nämnda personerna vald ordförande för den nationella centralstyrelsen, som samtidigt även är ordförande för den nationella centralskolstyrelsens stämma;
- d) nämnda ett eller flere skolråd, valda av ovannämnda personer;

Anmärkning: De i p. p. c) och d) nämnda representanterna behöva icke nödvändigt vara valda ur väljarnes egen mitt.

e) sekreterare;

f) bildningsinstruktörer som ha yttranderätt.

Anmärkning: Vid val av representanter för lärareorganisationerna även som de nationella skolkommissionerna och lokala skolstyrelserna gälla samma regler som vid val av motsvarande representanter äro förutsedda i förordningen för landskolförvaltningen § 5 anmärkningarna 1 och 2.

§ 10. Den nationella centralskolstyrelsens stämma, som sammankallas två gånger årligen men vid behov även oftare, har att fullgöra de § 6 pp. a, c, d, f, g, h, i, l, o, p, t och u angivna uppgifterna.

§ 11. Det ständiga utskottet åligger att fullgöra de i § 6 pp. b, g, k, m, n, v och x angivna uppgifterna samt överhuvudtaget den nationella centralskolstyrelsens löpande ärenden.

§ 12. Ordföranden för den nationella centralskolstyrelsen åligger att sammankalla och leda den nationella centralskolstyrelsens stämma samt leda det ständiga utskottets sammanträden och centralskolstyrelsens ärenden, såvitt de icke anförtrotts någon annan organisation.

§ 13. Skolrådet (skolråden), som måste vara en fackman, har att fullgöra de i § 6 pp. h, j, p och v angivna centralskolstyrelsernas uppgifter.

§ 14. Sekreteraren har att sköta om de skriftliga göromålen för den nationella centralskolstyrelsens stämma, det ständiga utskottet och ordföranden.

Den nationella skolkommisionens organisation.

§ 15. De nationella skolkommisionernas uppgift är inom raionen för deras verksamhet för den där boende nationella minoritetens bildning densamma som de lokala skolstyrelsernas. Sina förslag inlämna de till resp. nationell centralstyrelse.

§ 16. Den nationella skolstyrelsens medlemmar bestå av: a) representanter för den i raionen av den nationella minoriteten bosatta befolkningen, b) lärarerepresentanter, en från varje skola, c) kuratoriets representanter en från varje kuratorium, d) representanter för andra bildningsanstalter och föreningar. Den nationella centralstyrelsen avgör, vilka föreningar böra anses som bildningsföreningar.

Anmärkning: Vid val av representanter för befolkningen ha alla medlemmar av den nationella minoriteten, som bo inom resp. raionen och som fyllt 20 år valrätt; valen förrättas på sammanträden, vars tid och plats tvåveckor före valen offentligt meddelas i tidningarna av den nationella centralskolstyrelsen; vid valen uppställas två kandidater medelst sedlar, av vilka en genom ballotering väljes till representant. Mötet öppnas av den person, som därtill blivit bestämd av centralskolstyrelsen. Ordf. och sekr. väljes av mötet självt.

§ 17. Den nationella skolkommisionen väljer ur sin egen mitt ordförande, som äger en skolälstes rättigheter, samt sekreterare.

§ 18. De nat. skolkommisionernas uppgift är: a) att utarbeta en plan för ordnandet av resp. nation. minoritets skolor och andra bildningsanstalter inom sin raion och framlägga en sådan till centralskolstyrelsen, b) att framkomma med förslag till centralstyrelsen angående öppnandet av nya skolor eller bildningsanstalter, samt reorganisera eller stänga redan befintliga sådana även-

som angående andra bildnings behov inom sin raion hos resp. nat. minoritet;

c) att uppställa budgeten för den nationella minoritetens folkbildning inom raionen samt inlämna densamma till centralskolstyrelsen;

d) att pröva inom raionen befintliga skolors och andra bildningsanstalter redogörelser samt översända desamma till centralskolstyrelsen;

e) att välja lärarekrafter för de inom raionen varande offentliga, folk-, mellan- och yrkesskolor samt maddela centralstyrelsen valresultaten;

f) att framkomma till centralstyrelsen med förslag angående avskedande av lärare eller vid behov ang. en sådant tillfälliga avskedande;

g) att överhuvudtaget framkomma med förslag till centralstyrelsen ang. skolväsendet inom raionen, såvitt detta uppdrag inte ålagts den nat. centralskolstyrelsen och dess organer;

h) förande av statistik för skolväsendet inom rajonen.

GUSTAF-ADOLF'S DAGEN,

torsdagen den 6 november, kl. 7 e. m. hålles i svenska skolan, Riddaregatan 3, härstädes, ett

Allmänt svenskt medborgarmöte.

Programmet omfattar: tal sång, m. m.

Alla med!

Svenska Folkförbundets
i Reval styrelse.

Prenumerera på

KUSTBON,

Estlands svenskarnes egen tidning, som utkommer en gång i veckan.

Prenumerationen å tidningen sker hos redaktionen, Riddaregatan 3, Reval, i bygderna hos ombudsmännen och i Sverige hos skriftställare J. Blees, David Bagaresgatan 10, Stockholm samt herr L. Hammargren, Riksbanken, och Missionsbokhandeln, Södra Förstadsgatan 4, Malmö.

Priset på „Kustbon“ är i Estland och Finland Mk. 1:50, pr. månad i Sverige Kr. 0:75 pr. månad, postarvodet i båda fallen inbaräknat. Från 1 augusti till årets slut kostar tidningen Mk. 6: — eller Kr. 3: —

Sprid tidningen, samla prenumeranter, säljloosnummer.
Redaktionen.